

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 171/09-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. septembra 2009 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a zo sudcov Petra Brňáka a Milana Ľalíka v konaní o sťažnosti Mgr. A. M., B., zastúpeného advokátom JUDr. R. F., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 38 Cb 185/2004 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Mgr. A. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 38 Cb 185/2004 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Košice II p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 38 Cb 185/2004 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Mgr. A. M. finančné zadosťučinenie n e p r i z n á v a .

4. Mgr. A. M. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 245,70 € (slovom dvestoštyridsaťpäť eur a sedemdesiat centov), ktoré j e Okresný súd Košice II p o v i n n ý vyplatiť na účet jeho advokáta JUDr. R. F., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. I. ÚS 171/09 z 24. júna 2009 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Mgr. A. M. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 38 Cb 185/2004 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Z obsahu sťažnosti vyplynuli tieto relevantné skutočnosti:

Sťažovateľ podal 25. februára 2003 návrh na začatie konania. Okresný súd vydal platobný rozkaz, ktorý bol doručený sťažovateľovi 6. júna 2003. Po uskutočnení viacerých procesných úkonov okresného súdu v konaní (vydanie uznesenia o odmietnutí odporu proti platobnému rozkazu, ktoré bolo sťažovateľovi doručené 15. marca 2004, a jeho zrušenie, doručenie odporu sťažovateľovi 24. marca 2006) bol okresný súd jeden rok nečinný, a preto sťažovateľ podal 7. marca 2007 okresnému súdu sťažnosť na prietahy v konaní. Táto sťažnosť bola vybavená listom sp. zn. Spr. 54/2007 z 23. marca 2007, v ktorom okresný súd odpovedal sťažovateľovi tak, že predmetnú sťažnosť zhodnotil ako dôvodnú. V tomto vyjadrení okresný súd konštatoval, že v súčasnosti sa vo veci plynulo koná.

Prvé pojednávanie sa konalo 26. novembra 2007, t. j. 4 roky a 9 mesiacov po podaní žaloby, ďalšie pojednávania nariadené na 6. marec 2008 a 13. jún 2008 boli odročené. Od podania návrhu na začatie konania do podania sťažnosti na ústavnom súde už uplynulo viac ako 6 rokov a vec nebola dosiaľ právoplatne skončená.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti poukázal na neprimeranú dĺžku nečinnosti okresného súdu, tvrdený nulový podiel sťažovateľa na prieťahoch, neexistenciu skutkovej zložitosti veci a na vznik nemajetkovej ujmy u sťažovateľa. Sťažovateľ taktiež poukázal na skutočnosť, že žalovaný v priebehu konania vstúpil 3. novembra 2006 do likvidácie, čo vzbudzuje dôvodné obavy o reálnu vymožitelnosť pohľadávky sťažovateľa (žalobcu).

Sťažovateľ sa domáhal, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažnosti v náleze vyslovil, že nečinnosťou okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 38 Cb 185/2004 bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal, a priznal sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie v sume 6 000 € a náhradu trov konania.

Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedom JUDr. V. K., listom zo 14. apríla 2009 sp. zn. 1 SprV/209/2009 a právny zástupca sťažovateľa prípisom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu z 5. mája 2009.

Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení uviedol chronológiu úkonov vykonaných súdom v danej veci a dodal tieto relevantné skutočnosti:

„... S poukazom na vyššie uvedenú chronológiu úkonov vo veci možno konštatovať, že v konaní došlo k prieťahom v období od júla 2006 do marca 2007, posúdenie zbytočnosti prieťahov ponechávam na zváženie ústavnému súdu. V súčasnosti sa vo veci plynulo koná...

Sťažovateľom požadované finančné zadosťučinenie nie je podľa môjho názoru dôvodné aj s poukazom na to, že na pojednávaní dňa 26. 11. 2007 samotný sťažovateľ

požiadal súd o odročenie pojednávania za účelom uzavretia mimosúdnej dohody, na pojednávanie 13. 6. 2008 sa neustanovil sťažovateľ, ani jeho právny zástupca, pričom svoju neúčast' na pojednávaní ani neospravedlnili.

... Vám oznamujem, že netrvám na tom, aby ústavný súd konal o veci samej na ústnom pojednávaní a súhlasím s upustením od neho.“

Právny zástupca sťažovateľa vo svojom stanovisku k uvedenému vyjadreniu zotrval na podanej ústavnej sťažnosti a súhlasil s upustením od ústneho pojednávania.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 38 Cb 185/2004 dochádzalo k porušovaniu základného

práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo, alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, predmetom konania vedeného okresným súdom je rozhodovanie o nároku sťažovateľa na zaplatenie peňažnej sumy, pričom posudzovaná vec nevykazuje znaky mimoriadnej skutkovej a právnej náročnosti. Ústavný súd však zároveň poukazuje na tú skutočnosť, že dĺžka samotného konania – viac ako 6 rokov – je aj pri zohľadnení prípadnej skutkovej a právnej náročnosti ústavne neakceptovateľná.

Pri posudzovaní správania sťažovateľa v napadnutom konaní ústavný súd konštatuje, že aj sťažovateľ významne prispel svojim konaním k prietahom v konaní, keďže sťažnosť na prietahy podal až po štyroch rokoch (platí zásada *vigilantibus iura*) a na pojednávaní 26. novembra 2007 samotný sťažovateľ požiadal okresný súd o odročenie pojednávania na účel uzavretia mimosúdnej dohody. Na ťarchu sťažovateľa bolo treba ďalej pripísať skutočnosť, že nebol súčinnosťný s okresným súdom, pretože minimálne v jednom prípade (13. júna 2008) sa nezúčastnil ani sťažovateľ, ani jeho právny zástupca na pojednávaní, pričom svoju neúčasť neospravedlnili.

Okrem toho sťažovateľ a jeho právny zástupca neprispeli k plynulosti napadnutého konania ani tým, že súdny poplatok za podaný návrh nezaplatili ihneď, ale až na základe výzvy okresného súdu 25. apríla 2003. Na uvedené nesúčinnosťné správanie sťažovateľa

a jeho právneho zástupcu v určitom štádiu napadnutého konania ústavný súd nemohol neprihliadnuť pri úvahe o priznaní finančného zadost'učinenia.

Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v napadnutom konaní a predovšetkým konštatuje, že okresný súd bol v určitých obdobiach v posudzovanej veci opakovane nečinný (napr. obdobie celého roku 2005, od júla 2006 do marca 2007). Úkony okresného súdu teda v napadnutom konaní minimálne po dobu jedného roka nesmerovali k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa s'ťažovateľ nachádza, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). Tieto nečinnosti – nedostatky plynulosti konania by však samy osebe neznamenali porušenie základného práva s'ťažovateľa zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ale kvalitu porušenia tohto základného práva nadobudli počas viac ako šesťročnej doterajšej dĺžky konania, čo je z ústavnoprávneho aspektu neospravedliteľné. Uvedenú nečinnosť okresného súdu bez akýchkoľvek zákonných dôvodov treba považovať za zbytočné priet'ahy v konaní. Obranu okresného súdu, podľa ktorého *„uvedená situácia bola spôsobená objektívnymi skutočnosťami, enormnou zaťaženosťou nášho súdu, opakovanou práceneschopnosťou sudcu, ktorému je vec pridelená“*, nemožno akceptovať. V tejto súvislosti treba opakovane zdôrazniť, že ústavný súd pri posudzovaní toho, či bolo porušené základné právo s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, posudzoval postup súdu, a nie to, či toto právo bolo porušené činnosťou (nečinnosťou) alebo postupom konkrétneho sudcu vybavujúceho danú vec. Preto pri posudzovaní odôvodnenosti s'ťažnosti nebolo možné prihliadnuť na skutočnosti označované ako objektívne vo vyjadrení predsedu okresného súdu. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote (napr. I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03).

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

Z dôvodu, že na základe zistení ústavného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd prikázal okresnému súdu podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 38 Cb 185/2004 konal bez zbytočných prietáhov.

III.

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Keďže ústavný súd rozhodol o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, zaoberal sa aj jeho žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Sťažovateľ požadoval priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 6 000 €.

Vzhľadom na okolnosti danej veci, najmä na výrazný podiel sťažovateľa na vzniknutých zbytočných prietáhoch v napadnutom konaní, ústavný súd dospel k názoru, že aj konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľa. Ústavný súd preto neuznal za odôvodnené priznať mu aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde.

Z uvedených podstatných dôvodov ústavný súd o návrhu na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. R. F. Ústavný súd priznal úhradu za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a spísanie sťažnosti a jej podanie) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách

a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to v sume 115,90 € (za jeden úkon právnej služby) a 2-krát po 6,95 € režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky). Úhrada bola priznaná v celkovej sume 245,70 €.

Podanie právneho zástupcu sťažovateľa obsahujúce jeho vyjadrenie ku vhodnosti ústneho pojednávania doručené ústavnému súdu 13. mája 2009 nevyhodnotil ústavný súd vzhľadom na jeho obsah (absencia ústavnoprávneho aspektu) ako podanie vo veci samej, a preto odmenu zaň nepriznal.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. septembra 2009